

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA TOKOV TRGOVINE EU S KLJUČNIMI
PARTNERJI V SVETU V LETIH 2000–2008**

Ljubljana, marec 2010

MARKO JERINA

IZJAVA

Študent Marko Jerina izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Andreja Kumarja, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 27. marca 2010

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 EVROPSKA UNIJA	2
1.1 Zgodovina	2
1.2 Trgovina EU	3
1.2.1 Notranja trgovina EU	3
1.2.2 Zunanja trgovina EU	4
1.2.2.1 Izvoz EU	4
1.2.2.2 Uvoz EU	5
2 KLJUČNI PARTNERJI EU	5
2.1 ZDA	6
2.2 Kitajska	7
2.3 Rusija	8
2.4 Švica	9
2.5 Japonska	10
3 TRGOVINSKI IN DRUGI SPORAZUMI MED EU IN KLJUČNIMI PARTNERJI	11
3.1 Sporazumi med EU in ZDA	11
3.1.1 Sporazum o ekonomskem sodelovanju	11
3.1.2 Ostali sporazumi	11
3.2 Sporazumi med EU in Kitajsko	11
3.2.1 Gospodarski in trgovinski pogovori na visoki ravni (HED)	11
3.2.2 Partnerstvo in sodelovanje	12
3.3 Sporazumi med EU in Rusijo	12
3.3.1 Sporazum o partnerstvu in sodelovanju (PCA)	12
3.3.2 Skupni gospodarski prostor (CES)	12
3.3.3 Ostali sporazumi	12
3.4 Sporazumi med EU in Švico	13
3.5 Sporazumi med EU in Japonsko	13
3.5.1 Sporazum o medsebojnem priznavanju	13
3.5.2 Sporazum o sodelovanju pri proti-konkurenčnih dejavnostih	14
4 PODROBNEJŠA ANALIZA TOKOV TRGOVINE MED EU IN ZDA	14
4.1 Trgovina z blagom	15
4.1.1 Trgovina po vrstah proizvodov	15
4.2 Trgovina s storitvami	17
4.2.1 Trgovina po vrstah storitev	17
SKLEP	19
LITERATURA IN VIRI	21
PRILOGE	

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Izvoz EU v letih 2002--2007 po skupinah proizvodov</i>	4
<i>Slika 2: Uvoz EU v letih 2002--2007 po skupinah proizvodov</i>	5
<i>Slika 3: Deleži ključnih trgovinskih partnerjev v trgovini EU v letih 2000--2008</i>	6
<i>Slika 4: Trgovina med EU in ZDA v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	7
<i>Slika 5: Trgovina EU s Kitajsko v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	8
<i>Slika 6: Trgovina EU z Rusijo v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	9
<i>Slika 7: Trgovina med EU in Švico v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	9
<i>Slika 8: Trgovina EU z Japonsko v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	10
<i>Slika 9: Trgovina med EU in ZDA z blagom v letih 2000-2008 (mio EUR)</i>	15
<i>Slika 10: Trgovina med EU in ZDA po vrstah proizvodov v letih 2000 in 2008 (mio EUR)</i> ...	16
<i>Slika 11: Trgovina med EU in ZDA s storitvami v letih 2004--2008 (mio EUR)</i>	17
<i>Slika 12: Notranja trgovina EU po državah članicah v letih 2000--2008 (mrd EUR)</i>	2

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Delež notranje trgovine EU v skupni (intra+extra) trgovini držav članic EU v letih 2004--2008 (v %)</i>	3
<i>Tabela 2: Trgovina med EU in ZDA z blagom v letih 2000--2008 (mio EUR)</i>	15
<i>Tabela 3: Trgovina med EU in ZDA po vrstah proizvodov v letih 2000 in 2008(mio EUR)</i> ...	16
<i>Tabela 4: Trgovina med EU in ZDA po vrstah storitev v letih 2005--2007 (mio EUR)</i>	18
<i>Tabela 5: Trgovina posameznih držav članic EU v letih 2000--2008 (mrd EUR)</i>	1

UVOD

Trgovina je ena glavnih dejavnosti EU v svetu in predstavlja najpomembnejši stik Unije s svetom zunaj njenih meja. EU vsak dan izvozi za več milijonov evrov blaga in ga za več sto milijonov uvozi. V letih 2000–2008 je EU veljala za največjo svetovno izvoznico industrijskih proizvodov in storitev, prav tako pa je predstavljala največji izvozni trg za več kot sto drugih držav. Nove tehnologije, hitrejše komuniciranje in bolj učinkovita sredstva transporta, ki povzročajo tudi relativno pocenitev mednarodnega transporta, so omogočili proizvodnjo, kupovanje in prodajo blaga povsod po svetu, zaradi česar je EU globoko integrirana v svetovne trge.

27 držav članic EU ima enoten trg, tiste članice, ki so podpisale pogodbo iz Schengena, pa imajo tudi enotno zunanjo mejo. Tako z WTO, kjer so pravila mednarodne trgovine dogovorjena in uveljavljena, kot s posameznimi trgovinskimi partnerji, se države članice EU dogovarjajo in pogajajo skupaj, zastopa pa jih evropski komisar za trgovino. Skupno delovanje pomeni za države članice Evropske unije velik vpliv pri oblikovanju odprtega globalnega trgovinskega sistema, ki temelji na poštenih pravilih in pri zagotavljanju spoštovanja teh pravil.

Mreža sporazumov in obveznosti med državami pod nadzorom WTO pomaga zagotavljati odprto, predvidljivo in pošteno trgovino. Članice WTO imajo zadnjo besedo pri ustvarjanju trgovinskih pravil in pri pogajanjih glede trgovinskih sporazumov, kar je pripomoglo k oblikovanju sistema globalnih trgovinskih pravil, ki ne samo ohranjajo globalno gospodarstvo odprto za trgovino, ampak tudi odražajo in spoštujejo posebne potrebe držav v razvoju. Ohranjanje trgovinskih pravil WTO in zagotavljanje njihovega nadaljnjega prilagajanja hitrospreminjajočemu se svetu je glavna prioriteta trgovinske politike EU.

Zunanjetrgovinska politika je ena od skupnih politik EU. Njeno usmerjanje in izvajanje je v izključni pristojnosti Evropske komisije. EU ima s skoraj 490 milijoni prebivalcev in velikim notranjim trgom pri pogajanjih, kjer deluje kot celota, močan glas. Države članice imajo pogajalski mandat s tretjimi državami ali drugimi mednarodnimi organizacijami (npr. WTO, OECD ...), komisar, ki vodi trgovinsko politiko EU, pa pogajanja izpelje. V pomembnejših pogajanjih, kot so pogajanja z WTO, so udeleženi tudi predstavniki držav članic.

Tema diplomskega dela mi je predstavljala izziv, saj me področje mednarodne trgovine zelo zanima. Predvsem sem pri pisanju diplomskega dela pridobil veliko novega znanja o odnosih med EU in ključnimi partnerji, ki so pomembni tudi za Slovenijo in njen razvoj, odkar je postala članica EU.

Namen diplomske naloge je ocena pomena vloge EU v svetovni trgovini in prikaz njenih najpomembnejših trgovinskih partnerjev. Osnovna trditev, ki jo bom preverjal, je, ali je EU po zadnjih širitvah postala največja svetovna izvoznica in uvoznica trgovinskih izdelkov.

Diplomsko nalogo sem razdelil na štiri poglavja.

V prvem poglavju sem najprej na kratko predstavil zgodovino Evropske unije ter posebej zunanjo in notranjo trgovino EU.

Drugo poglavje sem posvetil splošnemu opisu posameznih ključnih trgovinskih partnerjev in njihovih odnosov z EU. Izbral sem pet največjih trgovinskih partnerjev Evropske unije. Odnose med Evropsko unijo in ključnimi partnerji sem razvrstil po pomembnosti za trg EU. Na osnovi tega si posamezni odnosi sledijo v naslednjem vrstnem redu: EU-ZDA, EU-Kitajska, EU-Rusija, EU-Švica in EU-Japonska.

V tretjem poglavju sem opisal trgovinske sporazume med EU in ključnimi trgovinskimi partnerji ter tudi nekatere druge sporazume, ki posredno vplivajo na trgovinske tokove.

Četrto poglavje sem posvetil podrobnejši analizi trgovinskih tokov med EU in ZDA kot najpomembnejšim trgovinskim partnerjem EU.

1 EVROPSKA UNIJA

1.1 Zgodovina

El-Agraa (2007) navaja, da je Evropska unija nastajala postopoma, njeni začetki pa segajo v čas po koncu druge svetovne vojne. Leta 1947 so države Beneluksa (Belgija, Nizozemska, Luksemburg) ustanovile carinsko unijo. Že oktobra istega leta so vzpostavile ekonomsko unijo, leta 1948 pa so uvedle še skupno carinsko tarifo za tretje države. Zgornje navedbe opisujejo začetne faze oblikovanja današnje EU, saj je povezovanje prvih držav na nižjem nivoju temelj za nadaljnje povezave na vedno višjih ravneh in različnih področjih.

Na podlagi t.i. Schumannove deklaracije je šest evropskih držav (Belgija, Francija, Nemčija, Italija, Luksemburg in Nizozemska) 18. aprila 1951 podpisalo Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (ESPJ). Delovanje skupnega trga za premog in jeklo je bilo zelo uspešno, zato so se leta 1957 države ustanoviteljice odločile oblikovati še dve skupnosti: Evropsko gospodarsko skupnost (EGS), ki je omogočila skupni trg, uresničevanje prostega pretoka blaga, delavcev, storitev in kapitala, ter Evropsko skupnost za atomsko energijo (EURATOM) (El-Agraa, 2007).

Evropsko gospodarsko sodelovanje se je močno okrepilo leta 1987 z uveljavitvijo Enotnega evropskega akta, ki pomeni zavezo k cilju uresničevanja enotnega in notranjega trga (El-Agraa, 2007).

Po podpisu Pogodbe o Evropski uniji (Maastrichtska pogodba) 7. februarja 1992 se je sodelovanje razširilo na področje ekonomske in monetarne unije, ki je privedla do uvedbe skupne valute.

1.2 Trgovina EU

Celotna trgovina EU z ostalim svetom se je v obdobju 2000–2008 povečala za več kot 50 %. Po manjšem nihanju med leti 2000 in 2003 sta tako uvoz kot izvoz do leta 2008 rastla stabilno. Rast trgovine EU v letu 2008 je bila največja v prvih treh četrtinah leta, do padca pa je prišlo v zadnji četrtini leta (-2,1 % v primerjavi z zadnjo četrtino leta 2007). Vendar pa se je v tem obdobju obseg uvoza zmanjševal hitreje kot obseg izvoza, zato se je zmanjšal tudi trgovinski primanjkljaj. Med leti 2000 in 2008 je bila vrednost uvoza EU vedno višja od vrednosti izvoza, kar je predvsem posledica povečanega uvoza v energetskem sektorju (Eurostat, 2009).

1.2.1 Notranja trgovina EU

Notranji trg, ki obsega prosto gibanje blaga, storitev, kapitala in ljudi, je eden od temeljev sodelovanja znotraj EU. Razvoj notranjega trga EU je zelo pomemben za pospeševanje izvoza in uvoza. Jasna pravila in pogoji pospešujejo trgovino in prispevajo k hitrejši rasti in ekonomskemu razvoju v EU (European Economy, 2009).

Notranja trgovina EU obsega dve tretjini vse trgovine EU in je bistvenega pomena za gospodarstva vseh držav članic. V obdobju 2000–2008 je predstavljala več kot polovico vse trgovine v vsaki od 27 držav, v nekaterih primerih pa celo okoli 80 %, kot je prikazano v spodnji tabeli.

Tabela 1: Delež notranje trgovine EU v skupni (intra+extra) trgovini držav članic EU v letih 2004-2008 (v %)

Država	2004	2005	2006	2007	2008	Država	2004	2005	2006	2007	2008
Belgija	67,2	66,1	66,2	66,2	65,0	Luksemburg	65,1	62,1	63,1	66,9	58,7
Bolgarija	75,0	74,5	74,0	73,4	73,4	Madžarska	82,4	80,7	79,3	80,2	80,9
Češka	59,1	61,5	60,9	59,4	57,9	Malta	75,5	75,2	74,6	74,2	73,2
Danska	83,7	83,5	83,1	82,7	81,0	Nizozemska	63,6	66,6	63,3	64,2	62,5
Nemčija	70,7	70,8	71,6	71,4	70,8	Avstrija	67,3	65,5	65,2	64,9	64,2
Estonija	65,0	64,4	63,7	64,7	63,5	Poljska	78,2	76,2	75,8	75,9	75,1
Irska	76,5	77,1	70,7	75,1	75,5	Portugalska	77,6	76,9	75,8	75,8	74,5
Grčija	64,0	64,9	65,4	66,1	65,6	Romunija	78,3	77,9	76,3	75,9	73,6
Španija	61,1	59,1	58,9	59,5	56,7	Slovenija	69,6	65,9	66,0	71,5	69,7
Francija	70,6	67,4	65,5	66,1	63,4	Slovaška	75,1	73,9	73,2	71,6	69,7
Italija	67,8	65,6	67,4	66,9	65,7	Finska	82,6	82,3	80,8	80,6	79,0
Ciper	62,0	60,3	59,3	59,3	56,2	Švedska	62,3	61,5	60,4	60,3	58,9
Latvija	69,0	69,8	68,9	69,2	68,1	Velika Britanija	64,9	64,2	64,6	65,8	64,3
Litva	76,3	75,8	75,1	75,7	72,8						

Vir: EUROSTAT, 2009.

Največji obseg trgovine med državami članicami je imela v obdobju 2000–2008 Nemčija, saj je njena trgovina z ostalimi članicami predstavljala dobro petino celotne notranje trgovine EU. Nemčiji je sledila Francija s slabimi 11 %, na tretjem mestu pa je bila Nizozemska s približno desetodstotnim deležem. Četrty največji delež je imela Belgija, za njo pa sta bili tesno skupaj Italija in Velika Britanija. Naslednja je bila s slabimi 6 % celotne notranje trgovine Španija, ki sta ji sledili Poljska in Avstrija. Zelo majhna razlika je bila tudi med Češko in Švedsko, Danska in Madžarska pa sta bili zadnji članici z deležem, ki je presegal 2% celotne notranje trgovine EU. Naslednjih pet držav članic: Irska, Slovaška, Finska, Portugalska in Romunija, je imelo deleže, manjše od 2 %, zadnjih devet držav po velikosti deleža v notranji trgovini EU pa je imelo deleže, manjše od 1 %. Navedeno potrjujejo tudi podatki v tabeli 5 in grafičnem prikazu 13 v prilogi.

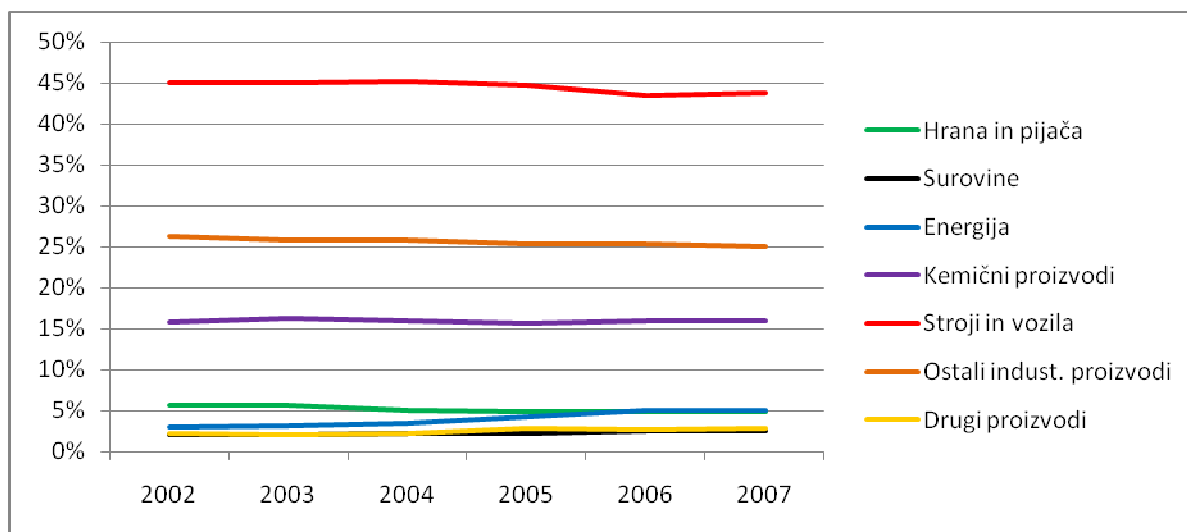
1.2.2 Zunanja trgovina EU

1.2.2.1 Izvoz EU

EU izvažata predvsem industrijske proizvode, katerih delež je letno znašal okoli 85 % celotnega izvoza EU. V letih 2002-2007 so stroji in vozila predstavljali dobri dve petini izvoza industrijskih proizvodov, medtem ko so ostali industrijski proizvodi obsegali četrtino, kemični proizvodi pa 16 %.

Primarni proizvodi so povprečno predstavljali 12 % celotnega izvoza; od česar polovico znašata hrana in pijača. Ostali proizvodi so v povprečju obsegali 3 % celotnega izvoza EU (Eurostat, 2009).

Slika 1: Izvoz EU v letih 2002- 2007 po skupinah proizvodov

Vir: EUROSTAT; *External and intra-EU trade (Data 2002-2007); 2009 edition.*

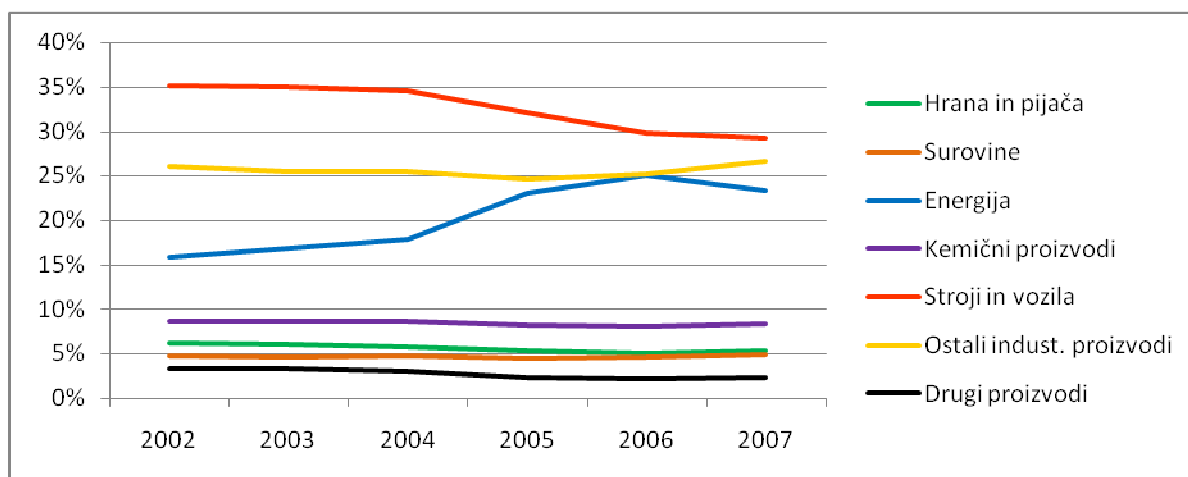

1.2.2.2 Uvoz EU

Struktura uvoza EU se je v zadnjih letih nekoliko spremenila. Med leti 2002 in 2007 se je delež primarnih proizvodov povečal na 34 %, medtem ko se je delež industrijskih proizvodov zmanjšal in znaša 64 %. Glavni razlog za to je hitra rast uvoza energetskih proizvodov. Še vedno pa industrijski proizvodi predstavljajo dobri dve tretjini uvoza. Razdelitev uvoza se razlikuje od izvoza: stroji in vozila ter kemični proizvodi predstavljajo pri uvozu manjši delež, medtem ko je delež ostalih industrijskih proizvodov enak kot pri izvozu (Eurostat, 2009).

Presežek v trgovini z industrijskim blagom se je med leti 2002 in 2007 skoraj potrojil, medtem ko je trgovina s primarnimi proizvodi, vodena predvsem s primanjkljajem pri energetskih proizvodih, ki se je v enakem obdobju povečal skoraj štirikratno, kazala nasproten trend (Eurostat, 2009).

Slika 2: Uvoz EU v letih 2002-2007 po skupinah proizvodov

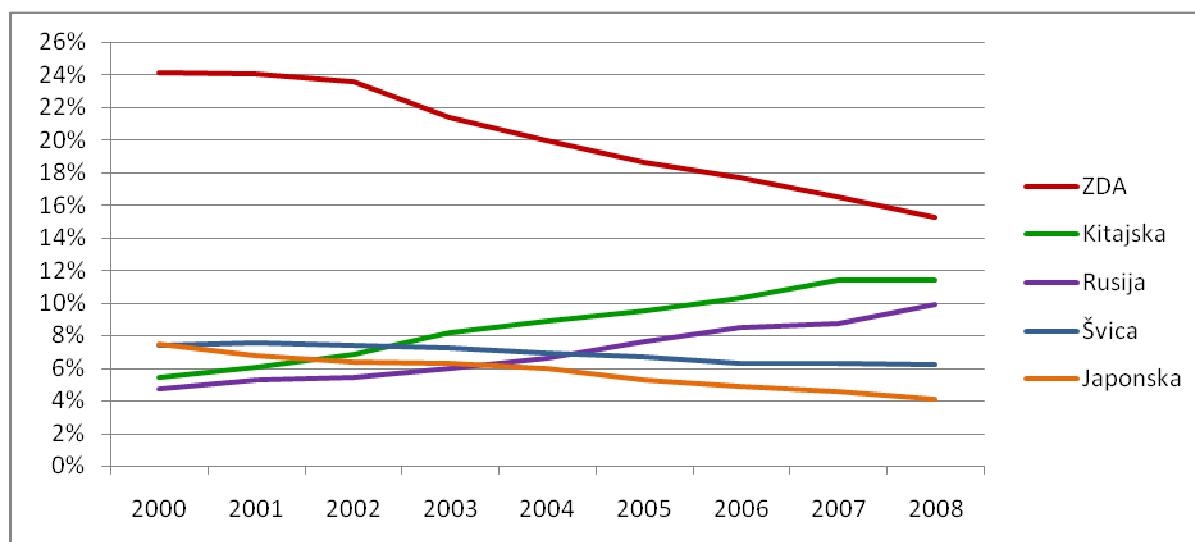
Vir: EUROSTAT: External and intra-EU trade (Data 2002-2007); 2009 edition.

2 KLJUČNI PARTNERJI EU

Med največjimi trgovinskimi partnerji EU v obdobju 2000–2008 so bile: ZDA, Kitajska, Rusija, Švica in Japonska. Največji delež v trgovini EU so imele ZDA. Delež ZDA je bil v letih 2000–2002 enak in je znašal 24 %. Od vključno leta 2003 naprej pa se je delež ZDA zmanjševal in je leta 2008 znašal le še 15 %.

Kitajska je imela v letu 2000 v trgovini EU 5-odstotni delež, ki je v naslednjih letih stalno rasel in leta 2007 dosegel 11 %. Enak delež je imela Kitajska tudi v letu 2008. Ruski delež je bil v obdobju 2000–2002 na enaki ravni in je znašal 5 %. Naslednjih šest let pa se je delež Rusije povečeval in v letu 2008 znašal 10 %.

Slika 3: Delež ključnih trgovinskih partnerjev v trgovini EU v letih 2000-2008

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

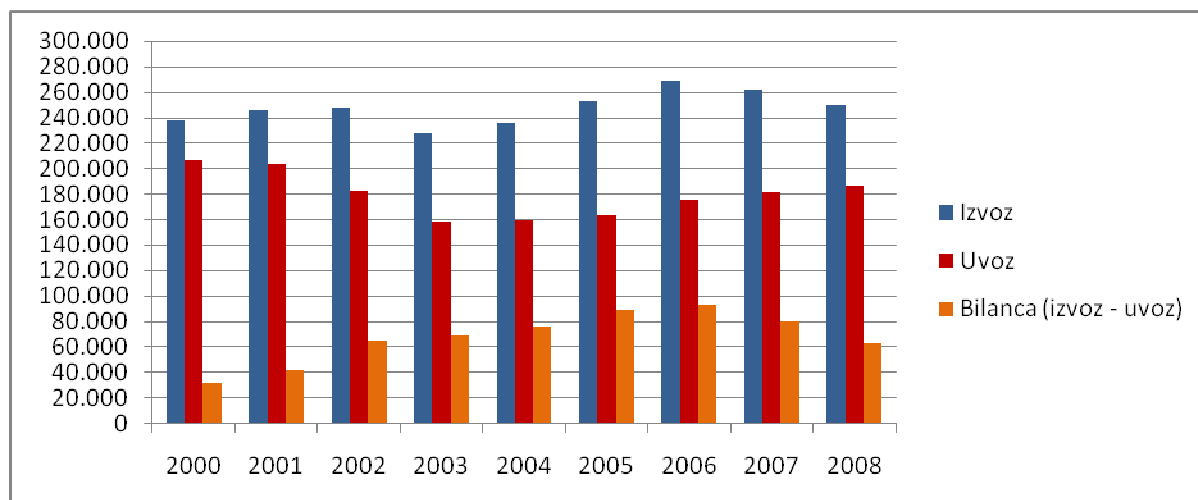
Delež Švice je leta 2000 znašal 7 %, v letu 2001 se je za eno odstotno točko povečal, leta 2003 pa je padel nazaj na začetno vrednost. Na tej ravni je švicarski delež ostal do leta 2005, nato pa v letu 2006 dosegel najnižji nivo, na katerem je ostal tudi v zadnjih dveh letih obravnavanega obdobja. Japonska je imela v letih 2000 in 2001 enak delež v trgovini EU, nato pa se je njen delež zmanjšal na 6 % in na tej ravni ostal naslednja tri leta. V letu 2005 je bil japonski delež še za odstotno točko nižji, enak pa je ostal do leta 2007. Najmanjši je bil delež Japonske leta 2008, ko je bil samo 4 %.

Iz zgornjih navedb in grafičnega prikaza na sliki 4 lahko vidimo, da so se deleži glavnih trgovinskih partnerjev EU v obdobju 2000–2008 zelo spreminjali. Največja je bila sprememba deleža ZDA, ki se je skoraj prepolovil, medtem ko so bile spremembe deležev drugih partnerjev Unije manjše. Zaradi omenjenih sprememb se je zmanjšala tudi prednost ZDA pred ostalimi trgovinskimi partnerji EU, kar pa pomeni tudi ostrejšo konkurenco med ključnimi trgovinskimi partnerji EU na njenem trgu.

2.1 ZDA

Ob upoštevanju blagovne menjave in menjave storitev imata EU in ZDA najboljše dvostranski trgovinski odnos na svetu, kar kaže na veliko soodvisnost ameriškega in evropskega gospodarstva.

Slika 4: Trgovina med EU in ZDA v letih 2000-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

Izvoz EU v ZDA se je v letih 2000-2002 povečeval, v naslednjem letu pa se je za dobrih 8 % zmanjšal. Ponovno je bil izvoz večji med leti 2004–2006, nato pa je bil v zadnjih dveh letih obdobja ponovno za nekaj odstotkov manjši. Uvoz EU iz ZDA se je v obdobju 2000–2003 postopno zmanjševal, nato pa se je do leta 2008 znova povečeval.

Kljub vsem nihanjem izvoza in uvoza pa je imela EU v trgovini z ZDA v celotnem obdobju 2000–2008 presežek, ki je v prvih šestih letih rasel, nato pa se je v letih 2007 in 2008 zmanjšal.

V trgovini med EU in ZDA prevladujejo končni izdelki. Več kot dve petini trgovinske menjave med EU in ZDA so stroji in vozila, kemični proizvodi in drugi končni izdelki pa predstavljajo petino tako v izvozu kot v uvozu. EU izvažata v ZDA v glavnem motorna vozila, zdravila, nafto in bencin, uvažata pa predvsem letala, motorje, motorna vozila in zdravila.

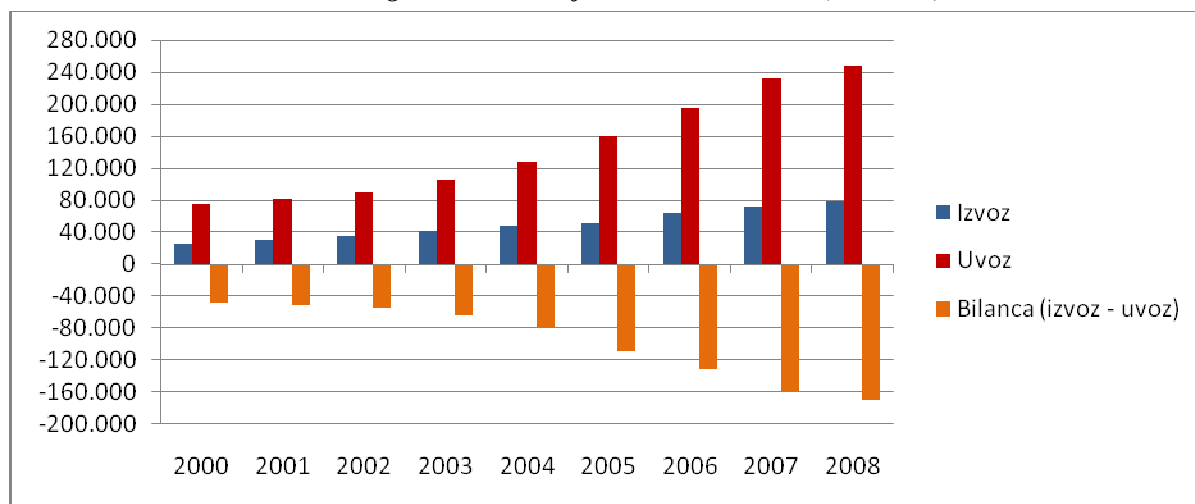
2.2 Kitajska

Kitajska je drugi najpomembnejši zunanjetrgovinski partner EU takoj za ZDA, saj trgovina s Kitajsko obsega 11 % celotne zunanje trgovine EU. Kitajska je največji uvozni partner EU, saj uvoz iz Kitajske predstavlja skoraj petino celotnega uvoza EU, vendar pa je Kitajska le četrti najpomembnejši izvozni partner EU za ZDA, Švico in Rusijo. Izvoz na Kitajsko predstavlja 6 % celotnega izvoza EU (Brødsgaard&Hong, 2009, str. 4).

Izvoz EU v Kitajsko se je enako kot njen uvoz iz Kitajske v obdobju 2000-2008 povečeval, vendar pa je bil obseg uvoza večji kot obseg izvoza. Izvoz se je v tem obdobju potrojil, uvoz pa se je povečal skoraj 3,5-krat. EU je imela v trgovini s Kitajsko v letih 2000–2008 primanjkljaj, ki je skozi vsa leta naraščal in je bil v letu 2008 glede na leto 2000 približno 3,5-krat večji.

EU uvaža iz Kitajske predvsem industrijske dobrine kot npr.: stroji in transportna oprema ter drugo industrijsko blago. Tudi izvoz EU na Kitajsko v veliki meri predstavljajo industrijski proizvodi: stroji in transportna oprema, kemični izdelki in drugo industrijsko blago. (*European Commission: EU and the world - External Trade - Trade issues, 2009*)

Slika 5: Trgovina EU s Kitajsko v letih 2000-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

2.3 Rusija

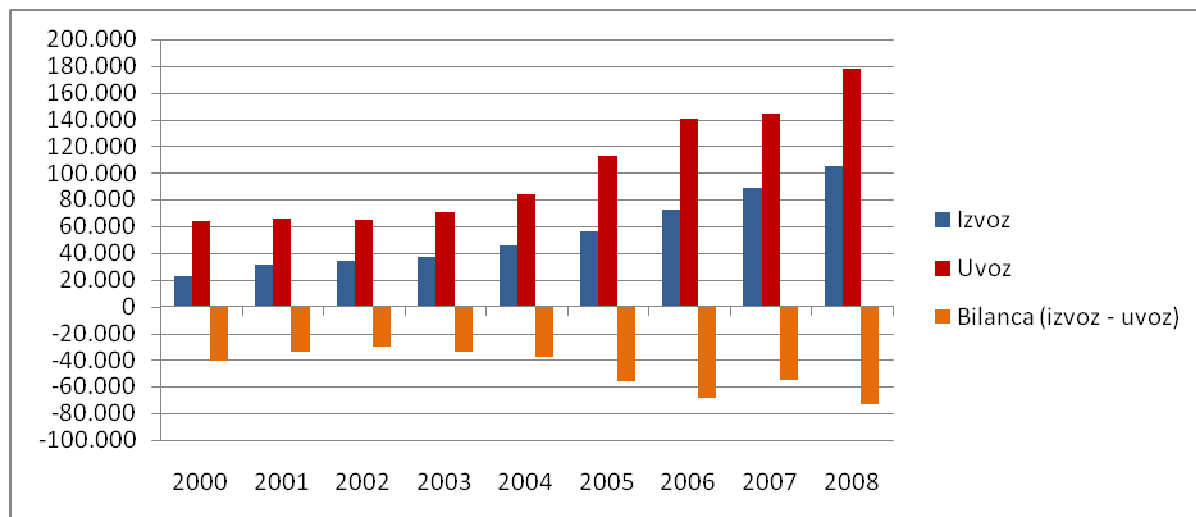
V obdobju 2000–2008 se je izvoz EU v Rusijo stalno povečeval in je bil ob koncu obdobja v primerjavi z začetkom več kot 4,5-krat večji. Na uvozni strani je po rasti v letih 2000 in 2001 prišlo v letu 2002 do rahlega 2,1-odstotnega padca, nato pa je uvoz do leta 2008 ponovno rasel.

Primanjkljaj, ki ga je imela EU v trgovini z Rusijo, se je v letih 2000–2002 zmanjševal, v naslednjih štirih letih pa spet rasel. Leta 2007 se je primanjkljaj zmanjšal, vendar pa se je leta 2008 znova povečal, in sicer za dobrih 22 % glede na predhodno leto.

Delež Rusije v zunanjetrgovinski blagovni menjavi sedemindvajseterice se je v tem času podvojil, zato je bila leta 2008 z 8 odstotki skupnega izvoza in 11 odstotki skupnega uvoza EU njena tretja največja trgovinska partnerica.

Približno polovico vsega izvoza EU v Rusijo so v letu 2008 predstavljali stroji in vozila, približno četrtino pa drugi industrijski proizvodi. Energenti so predstavljali več kot dve tretjini vsega uvoza iz Rusije. Države EU so v Rusijo izvozile največ avtomobilov, zdravil, mobilnih telefonov in letal, uvozile pa so največ nafte, zemeljskega plina in premoga (*Rusija za ZDA in Kitajsko tretji največji trgovinski partner EU, 2009*).

Slika 6: Trgovina EU z Rusijo v letih 2000-2008 (mio EUR)

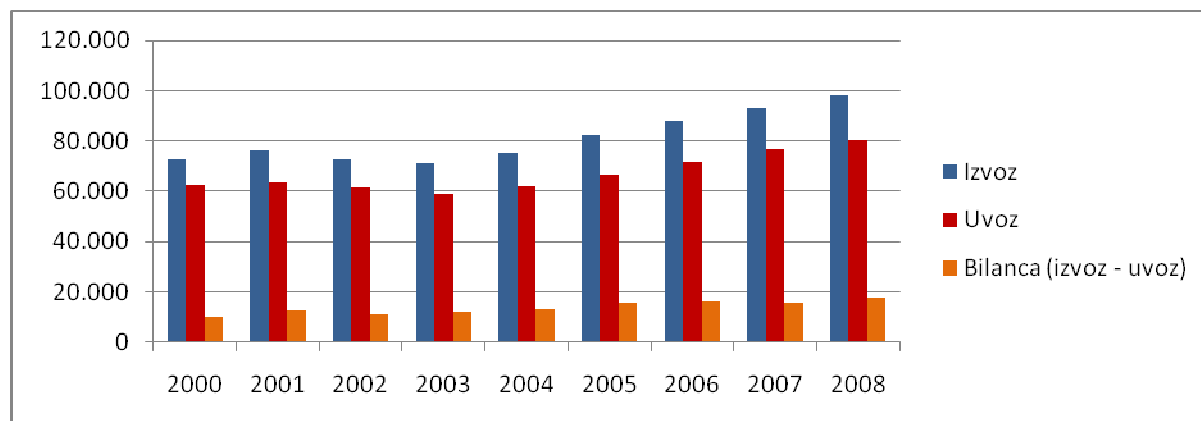

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

2.4 Švica

Švica je bila v letih 2000–2008 četrti največji trgovinski partner EU. Bila je peti najpomembnejši uvozni partner EU, za ZDA, Kitajsko, Rusijo in Norveško. Med izvoznimi partnerji EU pa je bila Švica na tretjem mestu za ZDA in Rusijo. Švicarski izvoz v EU je bil osredotočen na nekaj sektorjev, predvsem so to kemični in medicinski izdelki, stroji, orodja in seveda ure, kar je predstavljalo 5,2 % uvoza EU, Švica pa je bila zelo pomembna partnerica EU tudi pri trgovini s storitvami.

Slika 7: Trgovina med EU in Švico v letih 2000-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

Leta 2000 in 2001 se je izvoz EU v Švico povečal, v letu 2002 pa za okoli 5 % zmanjšal, nato je do leta 2008 stalno rasel. Enako, vendar v manjšem obsegu, se je gibal tudi uvoz EU iz Švice.

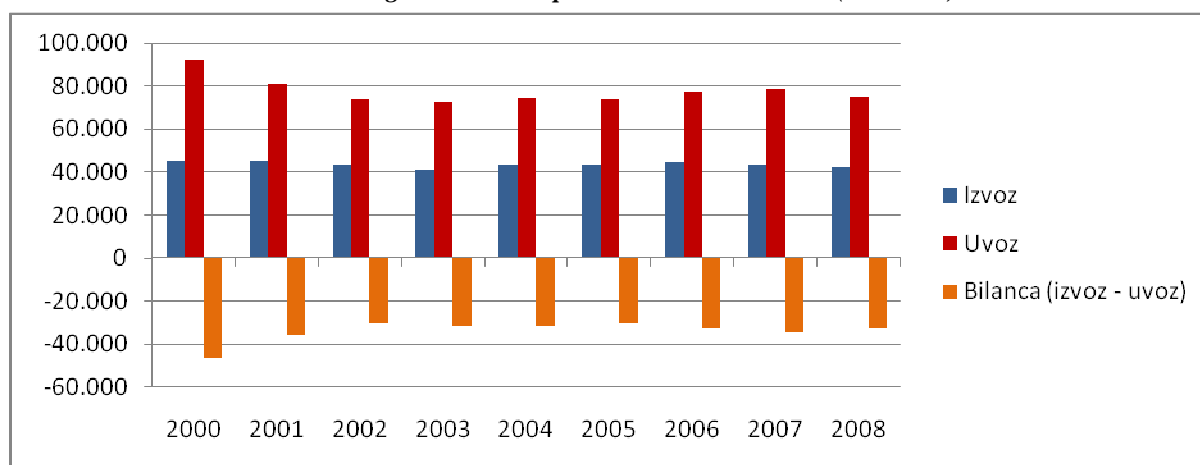
Presežek v trgovini EU s Švico je precej nihal, saj se je v letih 2000 in 2001 povečal, leta 2002 pa se je za slabih 14 % zmanjšal. Naslednjih pet let je presežek spet rasel, vse do zmanjšanja v letu 2007. Po omenjenem padcu se je presežek zadnje leto obravnavanega obdobja povečal za desetino.

2.5 Japonska

V obdobju 2000–2008 je bila Japonska peta največja trgovinska partnerica EU. Izvoz EU na Japonsko je bil v letih 2000 in 2001 približno na enaki ravni, nato pa se je v naslednjih dveh letih zmanjšal. Od leta 2004 do 2006 je izvoz rasel, v letih 2007 in 2008 pa je bil ponovno manjši.

V letih 2000–2005 se je uvoz EU z Japonske zmanjševal, leta 2006 in 2007 je bil nekoliko večji, v zadnjem letu obdobja pa se je spet zmanjšal. EU je imela v menjavi z Japonsko primanjkljaj, ki je v obdobju 2000–2002 padal, že v naslednjem letu pa se je povečal. Leta 2004 in 2005 je bil primanjkljaj spet nižji, naslednji dve leti se je povečeval, v letu 2008 pa padel na podobno raven kot v letu 2006.

Slika 8: Trgovina EU z Japonsko v letih 2000-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

Tri četrtine uvoza EU iz Japonske so predstavljali stroji in motorna vozila, zlasti avtomobili in njihovi deli ter digitalni fotoaparati. Uvoz primarnih proizvodov je bil minimalen.

Eno tretjino japonskega uvoza iz EU so predstavljali stroji in vozila, 30 % pa drugi izdelki. Sledil je uvoz farmacevtskih izdelkov in svinjine. Japonska je uvažala tudi znatno količino kmetijskih proizvodov iz EU, kar je predstavljalo 10,5 % celotnega izvoza EU na Japonsko.

Trgovina s storitvami se je v letih 2003–2005 povečala za skoraj 5 mrd EUR. V letu 2005 je bil v storitvenem sektorju japonski izvoz v EU manjši kot izvoz storitev EU na Japonsko.

3 TRGOVINSKI IN DRUGI SPORAZUMI MED EU IN KLJUČNIMI PARTNERJI

3.1 Sporazumi med EU in ZDA

3.1.1 Sporazum o ekonomskem sodelovanju

Na zasedanju EU – ZDA 30. aprila 2007 so predsednik EK Jose Manuel Barroso, nemška kanclerka Angela Merkel in ameriški predsednik George Bush podpisali »Okvir za napredno transatlantsko ekonomsko integracijo med ZDA in EU«. Ta okvir je vseboval ustanovitev Transatlantskega ekonomskega sveta (TEC), ki nadzira, vodi in pospešuje izvedbo procesov, oblikovanih za bližjo integracijo gospodarstev EU in ZDA.

V TEC-u sodelujejo tisti člani EK in administracije ZDA, ki so politično odgovorni za boljše ekonomsko povezovanje. EU in ZDA imata tudi več dodatnih dogovorov, npr. Transatlantski zakonodajni dogovor, Transatlantski potrošniški dogovor in Transatlantski poslovni dogovor, oblikovanih za podporo sodelovanju.

3.1.2 Ostali sporazumi

EU in ZDA imata sklenjene še druge sporazume, s katerimi urejata medsebojne odnose. Ti sporazumi so naslednji:

:

- Sporazumi, poročila in ostali dokumenti, ki urejajo uporabo konkurenčnega prava
- Carinski sporazum (vključno z varnostjo embalaže)
- Varstvo podatkov iz odnosov med EU in ZDA
- Sporazumi o izročitvi in vzajemni pravni pomoči
- Sporazum o vladnem posredovanju
- Sporazum o vzajemnem priznavanju (MRA)
- Sporazum o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju.

3.2 Sporazumi med EU in Kitajsko

3.2.1 Gospodarski in trgovinski pogovori na visoki ravni (HED)

HED krepi odnose med Evropsko komisijo in Državnim svetom Kitajske na ravni podpredsednikov vlade. Ukvarja se z zadevami, ki so strateško pomembne za trgovinske in ekonomske odnose med EU in Kitajsko ter predstavlja gonilno silo za konkreten napredek pri sektorskih dogovorih. HED pomaga pri obravnavi zadev skupnega interesa na področjih: investicij, dostopa na trg in pravic intelektualne lastnine kot tudi drugih zadev, povezanih s trgovino (*EU-China trade relations*, 2009).

3.2.2 Partnerstvo in sodelovanje

Evropska Komisija je v letu 2006 sprejela pomembno politično strategijo (Partnerstvo in sodelovanje) glede Kitajske, ki je zavezala EU k sprejemu močne kitajske konkurence, Kitajsko pa je prisilila v pošteno trgovanje. Del te strategije so tudi pogajanja glede splošnega Sporazuma o partnerstvu in sodelovanju (PCA). Pogajanja so omogočila nadaljnje izboljšanje okvira za dvostranske trgovinske in investicijske odnose ter vključevala nadgradnjo Sporazuma o trgovinskem in ekonomskem sodelovanju med EU in Kitajsko iz leta 1985 (*EU-China trade relations*, 2009).

3.3 Sporazumi med EU in Rusijo

3.3.1 Sporazum o partnerstvu in sodelovanju (PCA)

Sporazum o partnerstvu in sodelovanju predstavlja okvir odnosov med EU in Rusijo. Podpisan je bil leta 1994 in je začel veljati 1. decembra 1997. Sporazum ureja politične, ekonomske in kulturne odnose med EU in Rusijo in je zakonska podlaga za dvostransko trgovino EU z Rusijo. Eden glavnih ciljev sporazuma je spodbujanje trgovine in naložb kot tudi razvoj dobrih gospodarskih odnosov med obema stranema. PCA vsebuje posebne ukrepe glede ekonomskih odnosov med EU in Rusijo (*EU and Russia: Facts and figures*, 2009).

3.3.2 Skupni gospodarski prostor (CES)

Splošni cilj CES je oblikovati pogoje povečane in raznovrstne trgovine ter ustvarjati nove naložbene priložnosti preko ekonomskega integriranja, odstranjevanja trgovinskih ovir, regulatorne konvergence, odprtja trga, podpiranja trgovine ter razvoja infrastrukture z boljšim sodelovanjem, izmenjavo informacij in izkušenj. Napredovanje proti regulatorni konvergenci naj bi omogočalo gospodarskim zastopnikom, da izvajajo običajna pravila na številnih območjih razširjene EU in Rusije, kar predstavlja trg s približno 600 milijoni potrošnikov. Načrt Skupnega gospodarskega prostora je bil sprejet na zasedanju EU – Rusija v Moskvi maja 2005 in je postavil številna načela in prioritete dejavnosti. Prav tako je vzpostavil dogovore na različnih področjih, povezanih s trgovino (*EU and Russia: Facts and figures*, 2009).

3.3.3 Ostali sporazumi

Poleg glavnih sta EU in Rusija podpisali še naslednje sporazume, ki urejajo njune odnose:

- Srednjeročna strategija Rusije v odnosu do EU (2000–2010)
- Komunikacija glede odnosov med EU in Rusijo (2004)
- Delovni program predsedstva EU za odnose z Rusijo (2008).

3.4 Sporazumi med EU in Švico

Švica je tesno povezana z EU na politični, ekonomski in kulturni ravni. Vsi odnosi so vodeni preko cele strukture dvostranskih sporazumov, sklenjenih v preteklih letih med Švico in EU.

Glavni sporazumi so:

- ❖ Sporazum o prosti trgovini iz leta 1972,
- ❖ Sporazum o zavarovanju iz leta 1989,
- ❖ Bilateralni sporazumi I iz leta 1999,
- ❖ Bilateralni sporazumi II iz leta 2004.

Sporazum o prosti trgovini med Švico in EU je odstranil trgovinske ovire, kot so carine in kvote za industrijske proizvode med pogodbenimi partnerji, s čimer se je ustvarilo območje proste trgovine. Sporazum o zavarovanju med Švico in EU zagotavlja zavarovalnim družbam obeh strani svobodno delovanje na ozemlju drugega pogodbenega partnerja (*EU-Switzerland: Bilateral agreements*, 2009).

Kot dodatek k Sporazumu o prosti trgovini so bili sprejeti Bilateralni Sporazumi I, ki vsebujejo nadaljnje vzajemno odpiranje trgov na sedmih bistvenih področjih: prost pretok oseb, tehnične trgovinske ovire, javna oskrba, kmetijstvo ter zračni in zemeljski transport. Sporazum o raziskovanju omogoča Švici, da sodeluje v raziskovalnih programih EU (*EU-Switzerland: Bilateral agreements*, 2009).

Bilateralni Sporazumi II pokrivajo dodatne ekonomske interese in širijo sodelovanje na področja: notranje varnosti, azilne politike, okoljske politike in kulture. Sporazumi urejajo tudi švicarsko udeležbo pri Schengenskem sporazumu, pri sporazumih o obdavčevanju prihrankov, sodelovanje na statističnem področju in pri Agenciji EU za okolje (*EU-Switzerland: Bilateral agreements*, 2009).

3.5 Sporazumi med EU in Japonsko

3.5.1 Sporazum o medsebojnem priznavanju

Cilj sporazuma je pospeševanje trgovine z industrijskimi proizvodi z znižanjem stroškov procesa certificiranja, uveljavljenega s strani obeh partnerjev za zdravila, kemične proizvode, električne izdelke, in predstavlja medsebojno priznavanje rezultatov procesov certificiranja (*Current EU–Japan Economic, Trade and Investment Relations: Major Trade Partners and Trade in Goods and Services*, 2009).

3.5.2 Sporazum o sodelovanju pri proti-konkurenčnih dejavnostih

Cilj sporazuma je prispevati k učinkoviti uveljavitvi konkurenčnega prava Japonske in EU ter izogniti se oz. zmanjšati možnost sporov med stranema glede vseh zadev, ki se nanašajo na uveljavitev konkurenčnega prava. Na zasedanju EU-Japonska v Bruslju decembra 2001 je bil sprejet desetletni načrt dejavnosti za okrepitev partnerstva med EU in Japonsko. Eden izmed štirih ciljev načrta za močnejše partnerstvo je bila okrepitev ekonomskega in trgovinskega partnerstva v bilateralnih odnosih na mednarodnem prizorišču, vključno z WTO. S sprejetjem načrta so se povečale tudi priložnosti za dogovore in izmenjavo idej (*Current EU–Japan Economic, Trade and Investment Relations: Major Trade Partners and Trade in Goods and Services*, 2009).

4 PODROBNEJŠA ANALIZA TOKOV TRGOVINE MED EU IN ZDA

Trgovinska politika EU namenja posebno pozornost ZDA. Obe strani se pogosto poslužujeta »milo za drago« sankcij v obliki uvoznih tarif za specifične izdelke. Med EU in ZDA so potekali pogovori glede »Transatlantskega območja proste trgovine« (TAFTA), ki bi obsegalo EU in NAFTA, katerih rezultati do sedaj še niso bili realizirani.

Trdnost ekonomskega odnosa med EU in ZDA omogoča tudi, da le-ta prenese večino napetosti med obema partnerjema. EU in ZDA sta med največjimi akterji v svetovni trgovini oz. predstavljata dve največji trgovski sili na svetu. Njuna medsebojna menjava obsega skoraj petino celotne trgovine tako na strani EU kot na strani ZDA (Chitooran&Zuddu; 2009).

EU in ZDA sta med seboj glavna trgovinska partnerja. Čezatlantski trgovinski tokovi znašajo okoli 1,7 milijarde EUR na dan. Leta 2006 sta združeni gospodarstvi EU in ZDA predstavljali skoraj 33 % svetovne trgovine z blagom in 42 % svetovne trgovine s storitvami.

Skoraj četrtno vse trgovine med EU in ZDA predstavljajo transakcije med podjetji oziroma njihove investicije na obeh straneh Atlantika. Čezatlantsko partnerstvo določa tudi stanje svetovnega gospodarstva kot celote, saj sta tako EU kot ZDA tudi trgovinska in investicijska partnerja skoraj vseh ostalih držav v svetovnem gospodarstvu.

Glavni artikli izvoza EU v ZDA so bili: motorna vozila, zdravila ter surova in predelana nafta, glavni uvozni artikli pa so bili: letalska oprema in motorji, motorna vozila ter zdravila. Izvoz EU v ZDA se je v obdobju od leta 2000 do leta 2008 zmanjšal z 28 % na 19 % celotnega izvoza EU, uvoz pa se je v enakem obdobju zmanjšal z 21 % na 12 % celotnega uvoza EU. Medtem ko ZDA ostajajo največji izvozni partner EU, pa večina uvoženih izdelkov v zadnjem času pride iz Kitajske.

4.1 Trgovina z blagom

V obdobju 2000–2002 se je izvoz blaga EU v ZDA povečeval, nato pa se je v letu 2003 zmanjšal za približno 8 %. Naslednja tri leta je izvoz blaga rasel, v letih 2007–2008 pa se je zmanjšal in bil ob koncu leta 2008 za okoli 7 % manjši kot dve leti prej.

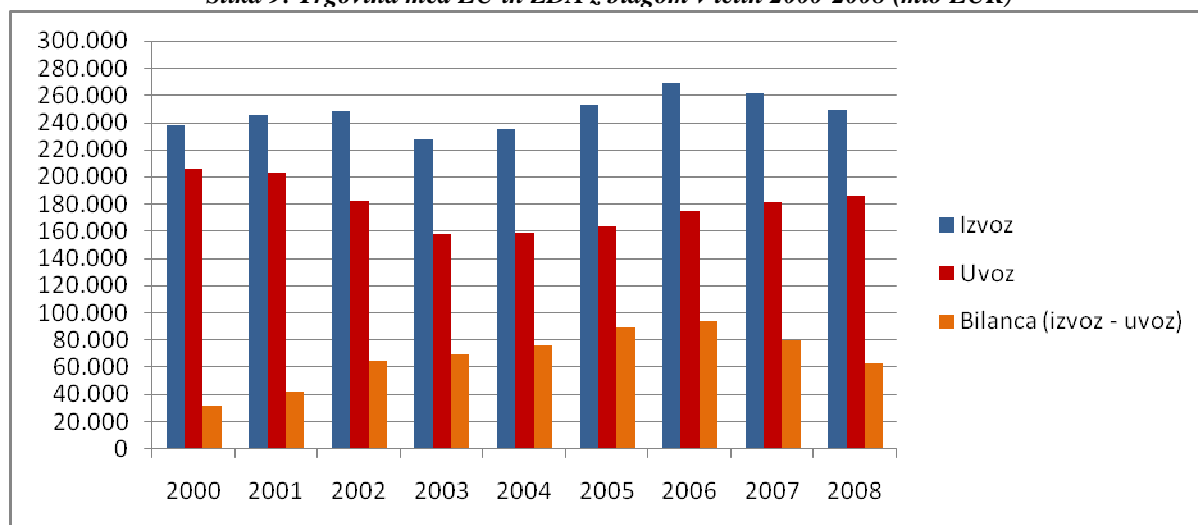
Uvoz blaga iz ZDA v EU se je v letih 2000–2003 zmanjševal, nato pa se je do vključno leta 2008 ponovno povečeval. EU je imela v obravnavanem obdobju v trgovini z blagom z ZDA presežek, ki je od leta 2000 stabilno rasel in najvišjo raven dosegel v letu 2006. Vendar pa se je presežek do konca obdobja zmanjšal za dobro tretjino.

Tabela 2: Trgovina med EU in ZDA z blagom v letih 2000-2008 (mio EUR)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Izvoz	238.203	245.594	247.934	227.281	235.499	252.683	268.992	261.426	249.417
Uvoz	206.280	203.298	182.621	158.125	159.375	163.511	175.218	181.635	186.336
Bilanca (izvoz - uvoz)	31.923	42.296	65.313	69.157	76.123	89.172	93.773	79.791	63.081

Vir: EUROSTAT NEWS RELEASE (STAT/09/47), 2009.

Slika 9: Trgovina med EU in ZDA z blagom v letih 2000-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

4.1.1 Trgovina po vrstah proizvodov

Leta 2000 je izvoz osnovnih izdelkov predstavljal 9,5 % celotnega izvoza EU v ZDA, vendar pa je bil ta delež v letu 2008 večji in je znašal 14,2 %. Povečanje deleža je bilo predvsem posledica večjega izvoza energije. Večji je bil tudi izvoz surovin ter hrane in pijače.

Uvoz osnovnih izdelkov je bil tako leta 2000 kot 2008 manjši od izvoza in je predstavljal 7,9 % oz. 13,4 % celotnega uvoza EU iz ZDA. Enako kot pri izvozu je bil tudi pri uvozu večji delež posledica povečanja v sektorju energije. Prav tako je bil v letu 2008 večji uvoz surovin, medtem ko je bil uvoz hrane in pijače manjši kot leta 2000.

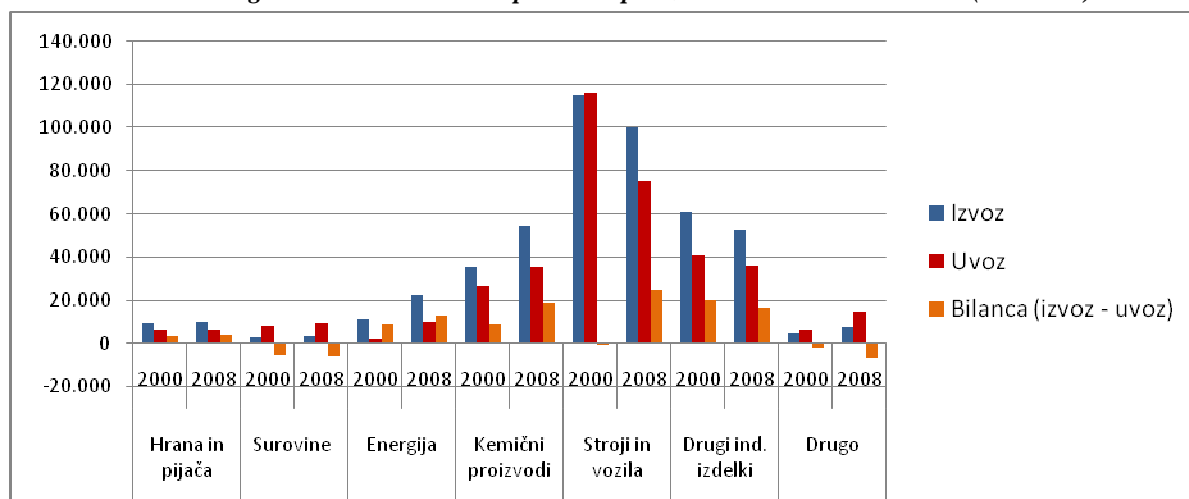
Rezultat teh gibanj je presežek pri osnovnih izdelkih, ki pa se je v letu 2008 glede na leto 2000 skoraj podvojil. Presežek se je ustvaril predvsem v energetske sektorju ter nekaj pri hrani in pijači, pri surovinah pa je bil v obeh letih zabeležen primanjkljaj.

Tabela 3: Trgovina med EU in ZDA po vrstah proizvodov v letih 2000 in 2008(mio EUR)

	Izvoz		Uvoz		Bilanca (izvoz - uvoz)	
	2000	2008	2000	2008	2000	2008
Skupaj	238.203	249.417	206.280	186.336	31.923	63.081
Osnovni izdelki:	22.635	35.374	16.491	24.970	6.144	10.404
Hrana in pijača	9.229	9.980	6.143	5.971	3.086	4.009
Surovine	2.342	2.957	8.105	9.023	-5.763	-6.066
Energija	11.064	22.436	2.243	9.976	8.821	12.460
Industrijski izdelki:	211.392	206.746	183.653	147.020	27.739	59.726
Kemični proizvodi	35.279	54.316	26.609	35.524	8.670	18.793
Stroji in vozila	115.311	99.861	116.391	75.364	-1.080	24.496
Drugi ind. izdelki	60.802	52.569	40.654	36.132	20.148	16.437
Drugo	4.176	7.297	6.136	14.346	-1.960	-7.049

Vir: EUROSTAT NEWS RELEASE (STAT/09/47), 2009.

Slika 10: Trgovina med EU in ZDA po vrstah proizvodov v letih 2000 in 2008 (mio EUR)

Viri: Podatki EUROSTAT, 2009.

Industrijski proizvodi prevladujejo v trgovini EU z ZDA. V letu 2000 so predstavljali 88,7 % vsega izvoza, od tega je bilo največ izvoza strojev in vozil, sledi izvoz kemičnih proizvodov, najmanjši pa je bil izvoz ostalih industrijskih izdelkov. Leta 2008 se je delež industrijskih proizvodov zmanjšal na 82,9 %, kar je posledica manjšega izvoza strojev in vozil ter ostalih industrijskih izdelkov, le izvoz kemičnih proizvodov je bil večji.

Na uvozni strani je delež industrijskih proizvodov v letu 2000 znašal 89 %, od česar so večino predstavljali stroji in vozila, približno tretjino je bilo kemičnih proizvodov, ostalih industrijskih izdelkov pa dobrih 20 %. Tudi pri uvozu je bil delež strojev in vozil leta 2008 manjši, deleža kemičnih proizvodov in ostalih industrijskih izdelkov pa sta bila večja.

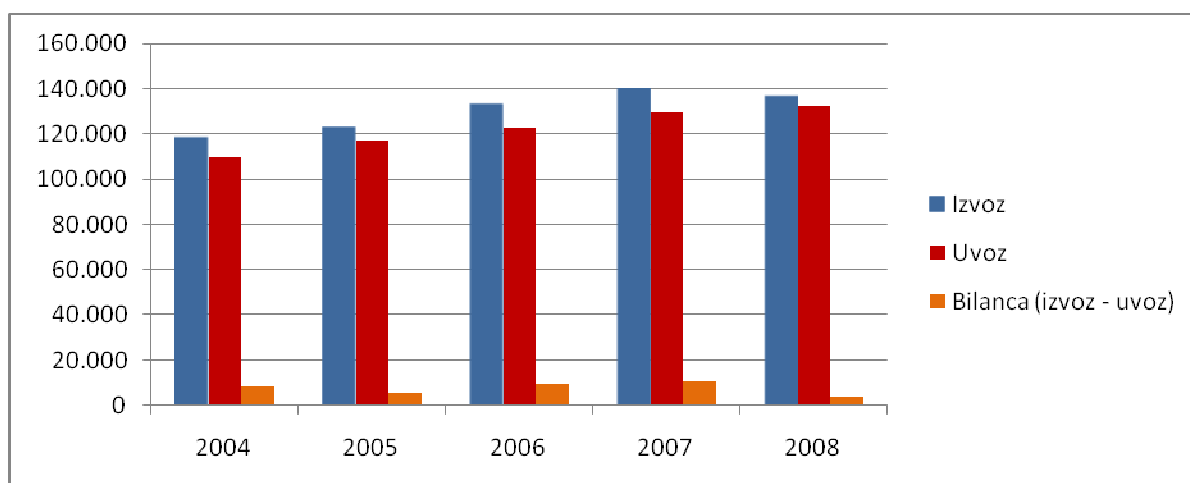
Tako leta 2000 kot 2008 je bil tudi pri industrijskih proizvodih zabeležen presežek, saj je bil v letu 2000 v dveh, v letu 2008 pa v vseh treh sektorjih industrijskih proizvodov ustvarjen presežek.

Drugi proizvodi so predstavljali najmanjši del trgovine med EU in ZDA. Njihov delež je pri izvozu znašal slaba dva odstotka v letu 2000 in približno 3 % v letu 2008. Na uvozni strani so drugi proizvodi predstavljali 3 % v letu 2000 in okoli 8 % v letu 2008. Zaradi večjega obsega uvoza je bil pri drugih proizvodih v obeh obravnavanih letih ustvarjen primanjkljaj, ki pa se je leta 2008 povečal za okoli 3,5-krat v primerjavi z letom 2000.

4.2 Trgovina s storitvami

V obdobju 2004–2007 je izvoz storitev iz EU v ZDA stalno rasel, nato pa se je v letu 2008 zmanjšal za 2,6 % glede na predhodno leto. Uvoz storitev iz ZDA se je v enakem obdobju v vseh letih povečeval in je bil leta 2008 za dobro petino večji kot leta 2004. Posledica takega gibanja izvoza in uvoza v obdobju 2004–2008 je bil presežek v trgovini s storitvami med EU in ZDA. Presežek se je leta 2005 zmanjšal za 30 % v primerjavi s predhodnim letom. V naslednjih petih letih obravnavanega obdobja se je presežek povečeval, v letu 2008 pa se je za dobri dve tretjini zmanjšal in padel na najnižjo raven v celotnem obdobju.

Slika 11: Trgovina med EU in ZDA s storitvami v letih 2004-2008 (mio EUR)

Vir: Podatki EUROSTAT, 2009.

4.2.1 Trgovina po vrstah storitev

Izvoz storitev iz EU v ZDA se je v obdobju 2005–2007 povečeval in je bil ob koncu obdobja za 13,2 % večji kot na začetku. Večji izvoz je predvsem posledica rasti izvoza drugih storitev, pri katerih je bilo največ izvoženih ostalih poslovnih storitev in finančnih storitev.

V sektorju transportnih storitev je bil izvoz v prvih dveh letih na približno enaki ravni, leta 2007 pa se je zmanjšal in bil za 5 % manjši glede na leto 2006. Nihal je tudi izvoz storitev potovanj, ki je v prvih dveh letih obdobja rasel, nato pa je bil v letu 2007 za nekaj odstotkov manjši.

Tudi obseg uvoza storitev iz ZDA v EU je v obdobju 2005-2007 rasel, vendar pa je bil uvoz vedno manjši kot izvoz. Enako kot pri izvozu so tudi na uvozni strani največji delež predstavljale druge storitve, od katerih je bilo največ ostalih poslovnih storitev ter plačil patentnih in licenčnih pristojbin.

Uvoz transportnih storitev se je v prvih dveh letih povečal, leta 2007 pa je bil zopet manjši. Obratno se je gibal uvoz storitev potovanj, saj se je v prvih dveh letih obdobja zmanjšal, v letu 2007 pa je bil v primerjavi s predhodnim letom skoraj 6 % večji.

Tabela 4: Trgovina med EU in ZDA po vrstah storitev v letih 2005-2007 (mio EUR)

	Izvoz			Uvoz			Bilanca (izvoz – uvoz)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Skupaj storitve	122.880	133.753	139.135	116.980	122.029	127.718	5.900	11.724	11.417
Transport	31.233	31.809	30.225	19.974	20.264	18.777	11.259	11.545	11.449
Potovanja	18.657	20.465	19.346	16.229	15.943	16.870	2.427	4.522	2.476
Druge storitve:	72.987	81.474	89.493	80.820	85.820	91.944	-7.780	-4.346	-2.451
<i>Komunik. storitve</i>	2.885	3.276	3.400	2.919	3.236	3.290	-34	40	110
<i>Gradbene storitve</i>	1.100	984	849	548	586	800	552	398	49
<i>Zavarov. storitve</i>	429	4.985	8.518	1.494	2.315	2.411	-1.065	2.670	6.108
<i>Finančne storitve</i>	11.417	13.281	16.630	5.997	7.330	7.887	5.419	5.951	8.743
<i>Rač. in inf. storitve</i>	6.637	6.877	6.629	4.719	5.357	5.564	1.919	1.520	1.065
<i>Pat. in lic. pristojbine</i>	10.350	9.307	9.023	21.053	19.457	22.946	-10.702	-10.150	-13.923
<i>Druge posl. storitve</i>	35.428	38.177	40.452	38.279	40.381	43.328	-2.851	-2.203	-2.877
<i>Os., kult., rekr. storitve</i>	1.852	1.748	1.707	3.890	4.869	3.553	-2.038	-3.121	-1.846
<i>Vladne storitve</i>	2.888	2.839	2.286	1.868	2.290	2.166	1.020	550	120
Skupaj EU	403.396	447.080	498.523	349.282	378.555	414.399	54.114	68.525	84.124

Vir: EUROSTAT NEWS RELEASE (STAT/09/47), 2009.

V letih 2005–2007 je imela EU v trgovini s storitvami z ZDA presežek, ki se je v prvih dveh letih povečal, leta 2007 pa je bil za 2,6 % nižji kot leto prej. Največ so k presežku prispevale druge poslovne storitve, med katerimi je bil največji presežek pri finančnih in zavarovalnih storitvah, največji primanjkljaj pa pri plačilih patentnih in licenčnih pristojbin.

Precejšen del presežka se je ustvaril tudi v sektorju transportnih storitev, manjši del pa je nastal pri storitvah potovanj. Čeprav se je delež ZDA v trgovini EU s storitvami v zadnjih letih zmanjšal, so ostale daleč največji partner EU, saj predstavljajo 28 % izvoza storitev in 31 % uvoza storitev EU.

Podatki v podrobnejši analizi trgovinskih tokov med EU in ZDA kažejo, da se je tudi po zadnjih širitvah Unije, tj. leta 2004 in leta 2007, nadaljeval pozitiven trend v njeni trgovini z ZDA. Pozitiven rezultat je bil zabeležen pri obeh vrstah trgovine med EU in ZDA, pri blagu in pri storitvah. Zaradi pozitivne bilance v trgovini z ZDA, ki so najpomembnejši trgovinski partner Unije, se je EU še bolj utrdila na položaju vodilne svetovne izvoznice trgovinskih izdelkov in storitev, na strani uvoza pa se je močno približala ZDA.

SKLEP

Trgovina je eno najpomembnejših področij delovanja EU, saj se prav preko trgovinskih vezi ustvarjajo številna partnerstva in odnosi EU z drugimi državami. Sodelovanje Evropske unije z njenimi partnerji je pomembno tako za razvoj EU kot celote kot tudi za razvoj njenih članic, za katere se na ta način odpirajo novi trgi in nove možnosti za napredek. EU postopoma prevzema vodilno vlogo v svetu, saj ima odločilen vpliv v večini pomembnih mednarodnih organizacij kot npr. WTO, OZN in druge. Vodilna vloga EU se odraža v ekonomskem, monetarnem in trgovinskem smislu.

Tezo, ki sem jo preverjal v diplomski nalogi, ali je EU po zadnjih širitvah postala največja svetovna uvoznica in izvoznica trgovinskih izdelkov, lahko potrdim le delno. Z analizo pridobljenih podatkov sem ugotovil, da je EU na prvem mestu le na strani izvoza, medtem ko je med uvozniki na drugem mestu za ZDA.

Delež EU se je tako pri izvozu kot pri uvozu povečeval. Vendar pa se razlika pri uvozu med EU in ZDA vztrajno zmanjšuje, saj se je uvoz EU iz največjih trgovinskih partneric v obdobju 2000–2008, stalno povečeval, še posebej po letu 2004. Na drugi strani se je v enakem obdobju delež ZDA pri uvozu zmanjševal, zaradi česar so se jim ostali trgovinski partnerji, predvsem EU, močno približali. Glede na te spremembe razmerij med glavnimi partnerji v svetovni trgovini lahko pričakujemo, da bo EU v nekaj letih postala vodilna tudi pri uvozu proizvodov.

Največ menjave opravi EU z ZDA, po deležih v trgovini EU pa so med petimi največjimi in za evropski trg najpomembnejšimi partnerji še Kitajska, Rusija, Švica in Japonska. Med uvoznimi partnerji EU je na prvem mestu Kitajska, sledijo pa ji ZDA, Rusija in Japonska, medtem ko je Švica na šestem mestu. Na strani izvoza so najpomembnejši partner ZDA, nato pa se zvrstijo Švica, Rusija in Kitajska, Japonska pa je šesta. Izvoz EU v ZDA je v obdobju 2000–2008 nihal, vendar je bil vselej večji kot uvoz EU iz ZDA, zato je imela EU v opisanem obdobju v trgovini z ZDA presežek.

V enakem obdobju se je podobno gibala tudi trgovina EU s Švico, saj je tudi tu izvoz nihal in bil večji od uvoza, čemur je sledil tudi presežek EU v trgovini s Švico. Pri ostalih treh partnericah so bili rezultati v letih 2000–2008 slabši, saj je bil pri trgovini EU s Kitajsko, Rusijo in Japonsko uvoz vedno precej večji od izvoza, posledično pa se je skozi celotno

obdobje povečeval tudi primanjkljaj, ki je bil največji v trgovini z Rusijo, pri trgovanju s Kitajsko in Japonsko pa nekaj manjši.

ZDA so največji in najpomembnejši trgovinski partner EU, čeprav jih je na strani uvoza v zadnjih letih prehitela Kitajska. Pri trgovanju z blagom se je obseg izvoza EU v ZDA v obdobju 2000–2008 pogosto spreminjal, kljub temu pa je bil izvoz vedno večji od uvoza EU iz ZDA. Posledica takega razmerja med uvozom in izvozom blaga je presežek v trgovini z blagom med EU in ZDA, ki je bil največji leta 2006, nato pa se je zmanjšal.

Trgovina s storitvami med EU in ZDA se je gibala podobno kot trgovina z blagom, vendar je bila razlika med izvozom in uvozom pri storitvah manjša. Enako kot pri blagu je bil tudi pri storitvah zabeležen presežek, ki pa je bil podobno kot razlika med izvozom in uvozom manjši.

EU si prizadeva za čim boljše odnose z najpomembnejšimi partnerji, saj ji to zagotavlja nemoteno trgovanje, posledično pa tudi hitrejši razvoj in večji napredek njenih članic. Res je, da so se spremenila razmerja med glavnimi partnerji v globalnem gospodarstvu, vendar pa gre pri tem le za spremembe deležev posameznih partnerjev, ne pa tudi njihovih vlog v svetovni trgovini. Z omenjenimi spremembami je največ pridobila prav EU, saj je utrdila svoj vodilni položaj na strani izvoza, pri uvozu pa se je povsem približala ZDA. Poleg sprememb v globalnem gospodarstvu pa so k izboljšanju položaja EU precej pripomogle njene zadnje širitve, saj se je z njimi še povečal njen vpliv v mednarodni trgovini.

Iz navedenega je vidimo, da je Evropska unija po zadnjih širitvah, predvsem po največji leta 2004, postala močnejša in konkurenčnejša v primerjavi z ostalimi partnerji na svetovnem trgu, povečal pa se je tudi njen vpliv pri pogajanjih in odločitvah v okviru mednarodnih organizacij. Razširitev EU je prinesla tudi hitrejšo rast evropskega gospodarstva, ki je postalo bolj prožno, poglobila pa se je tudi ekonomska integracija Unije. Vsi omenjeni dejavniki so pripomogli k temu, da je EU postala največje enotno gospodarsko območje na svetu.

LITERATURA IN VIRI

1. Bobek, V. (2002). *Doktrine in instrumenti mednarodne menjave*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
2. Bobek, V.&Ješovnik, P. (2000). *Evropska unija: zgodovina, ustanove, politike in evropski model družbe*. Koper: Visoka šola za management.
3. Brødsgaard, K.E.&Hong, W.M. (2009). *EU-China relations: economics still in command?* B.k.: EAI.
4. Chittooran, J. T.&Zuddu, D. (2009). *The Transatlantic Economy: Current Trends & Prospects*. B.k.: The Streit Council.
5. *Current EU–Japan Economic, Trade and Investment Relations: Major Trade Partners and Trade in Goods and Services*. Najdeno 18. septembra 2009 na spletnem naslovu
http://www.deljpn.ec.europa.eu/relation/showpage_en_relations.trade.partners.php
6. Černoša, S. et al. (2006). *Izbrane analize s področja mednarodne ekonomije*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
7. Damijan, J. P. (2008). *Mednarodna menjava*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. El-Agraa, A.M. (2007). *The European Union: economics and policies*. 8th ed. Cambridge: Cambridge University Press.
9. *EU and Russia: Facts and figures*. Najdeno 25. septembra 2009 na spletnem naslovu
http://www.delrus.ec.europa.eu/en/p_574.htm
10. *EU-China trade relations*. Najdeno 20. septembra 2009 na spletnem naslovu
http://www.eu-in-china.com/euch_Trad_rala1.htm
11. *EU-Japan trade*. Najdeno 19. septembra 2009 na spletnem naslovu
<http://www.eubusiness.com/Japan/eu-japan-trade.07/>
12. *European Commission: EU and the world - External Trade - Trade issues*. Najdeno 25. julija 2009 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/data.htm>
13. *EU lani s 63 milijardami evrov presežka v blagovni menjavi z ZDA*. Najdeno 28. julija 2009 na spletnem naslovu https://vzajemci.com/vz_article.php?ArticleID=17681

14. *European Works Council: EU in globalizacija*. Najdeno 27. septembra 2009 na spletnem naslovu http://www.ewc.finance.be/home/index.cfm?contentId=3_eu_globalisering&langId=sl
15. *European Economy: Five years of an enlarged EU: economic achievements and challenges*. No. 1. 2009. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
16. *EU-Switzerland: Bilateral agreements*. Najdeno 25. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.europe.admin.ch/themen/00500/index.html?lang=en>
17. *EU Trade profile*. Najdeno 11. decembra 2009 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/trade/about/eu-trade-profile/>
18. *External and intra-European Union trade (Data 2002–07)(2009)*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
19. Kumar, A. (2007). *Mednarodna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
20. Kumar, A. & Zajc-Kejžar, K. (2007). *Ekonomika EU in Slovenija*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
21. *Rusija za ZDA in Kitajsko tretji največji trgovinski partner EU*. Najdeno 16. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.izvoznookno.si/novice/?id=12403>

PRILOGE

SLOVARČEK KRATIC

WTO – Svetovna trgovinska organizacija

EU – Evropska unija

WHO – Svetovna zdravstvena organizacija

EUR – evro

TEC – Transatlantski ekonomski svet

PCA – Sporazum o partnerstvu in sodelovanju

CES – Skupni gospodarski prostor

HED – Gospodarski in trgovinski pogovori na visoki ravni

TAFTA – Transatlantsko območje proste trgovine

NAFTA – Severnoameriško območje proste trgovine

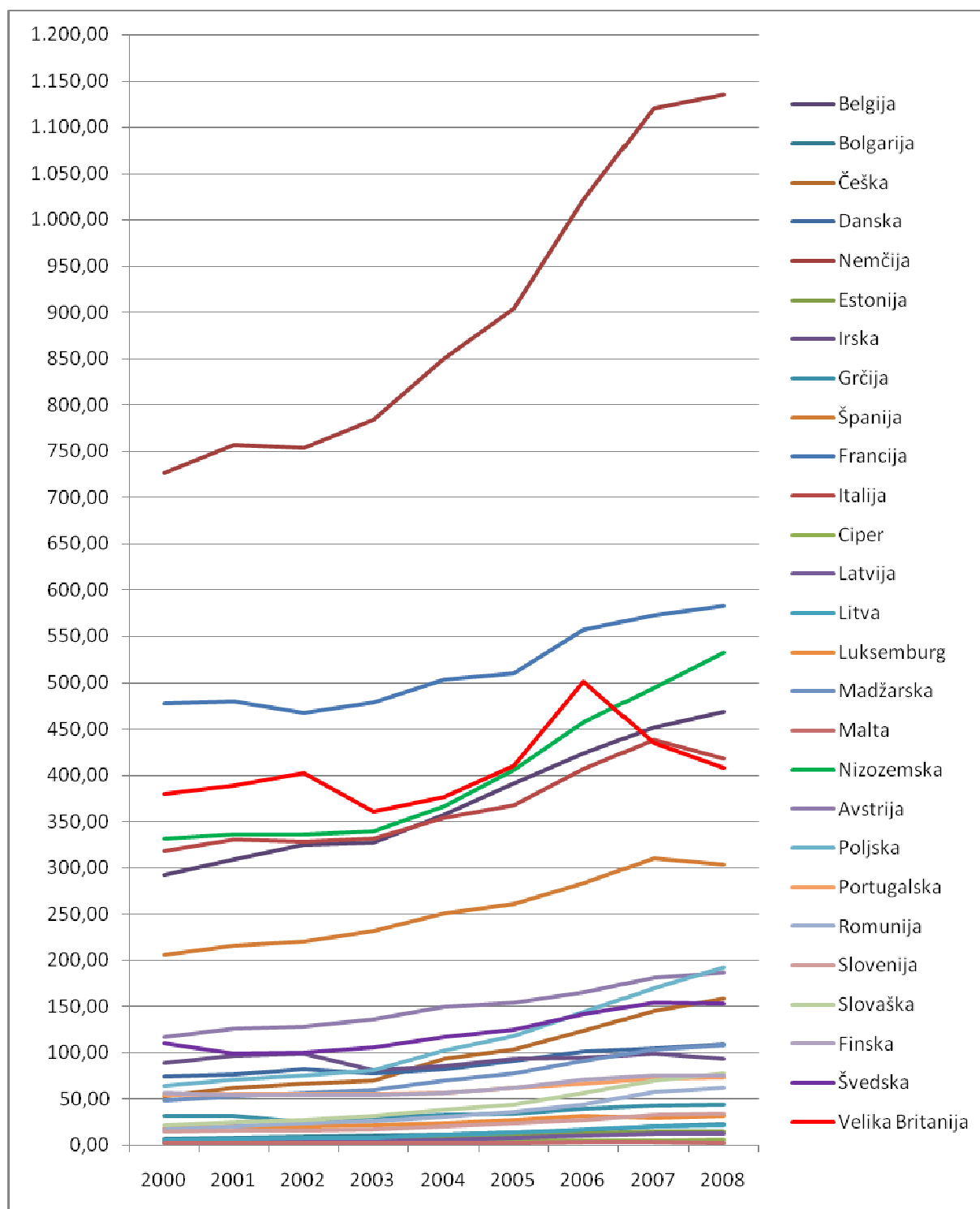
OZN – Organizacija združenih narodov

Tabela 5: Trgovina posameznih držav članic EU v letih 2000-2008 (mrd EUR)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Belgija	292,70	309,19	325,22	327,20	357,28	390,92	423,26	451,15	468,18
Bolgarija	6,70	8,11	8,61	9,76	11,59	13,36	16,56	21,00	23,35
Češka	53,08	62,41	66,08	70,25	93,49	103,77	124,53	145,30	159,03
Danska	74,79	76,91	82,18	78,54	82,57	91,50	101,59	104,74	108,98
Nemčija	726,76	756,54	753,28	784,46	850,02	904,33	1.021,48	1.121,14	1.135,43
Estonija	6,29	6,19	6,48	7,01	8,77	11,13	13,03	14,63	14,62
Irska	89,29	97,14	98,74	81,04	85,69	92,98	94,70	99,08	93,59
Grčija	31,42	31,96	25,29	30,75	33,42	34,07	39,57	43,36	43,94
Španija	205,60	215,49	220,11	231,73	250,26	261,00	282,85	309,79	302,76
Francija	476,90	479,65	467,28	478,73	503,41	510,15	557,33	572,11	582,72
Italija	317,91	329,92	328,07	331,54	353,53	367,51	405,93	437,62	417,90
Ciper	2,25	2,48	2,50	2,42	3,58	4,37	4,54	5,06	5,68
Latvija	4,21	4,73	5,20	5,53	6,81	8,44	10,58	13,05	13,01
Litva	5,99	7,21	8,36	8,65	11,34	13,66	16,85	20,27	21,86
Luksemburg	18,11	20,83	20,68	21,57	24,03	26,39	31,25	29,25	31,31
Madžarska	48,56	53,20	56,77	59,32	70,45	78,31	91,24	103,41	108,19
Malta	3,14	2,90	2,93	2,91	3,14	3,27	3,59	3,67	3,14
Nizozemska	331,19	335,50	335,47	338,80	366,17	405,26	457,53	493,94	532,38
Avstrija	117,62	126,27	129,19	136,65	149,75	154,65	165,47	181,00	186,78
Poljska	64,51	71,67	76,06	80,94	102,78	118,06	143,50	169,27	192,19
Portugalska	54,58	55,70	56,20	55,93	57,11	62,17	66,88	71,84	73,00
Romunija	17,43	21,23	23,71	26,20	31,47	36,11	43,98	57,85	62,60
Slovenija	15,30	16,08	16,49	17,05	20,59	23,52	27,60	32,20	33,74
Slovaška	21,20	24,61	26,43	31,42	38,27	44,02	55,87	70,09	77,52
Finska	56,45	54,50	54,48	53,98	56,56	61,42	70,56	75,52	75,38
Švedska	110,85	99,17	100,78	106,06	116,77	125,31	141,58	154,35	153,20
Velika Britanija	378,87	388,10	402,47	360,17	376,26	409,99	501,26	435,20	407,33

Vir: EUROSTAT, 2009

Slika 12: Notranja trgovina EU po državah članicah v letih 2000-2008 (mrd EUR)

Vir: Tabela 5